

РОЗДІЛ 12 ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО

УДК 342.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-10/71>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГАУПТВАХТ В УКРАЇНІ LEGAL REGULATION OF THE ACTIVITY OF GAUNTVAKHTI IN UKRAINE

Куртов А.І., к.т.н., доцент,
завідувач кафедри підготовки офіцерів запасу
Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
orcid.org/0009-0008-4972-5455

Пашенко Є.М., д.філос. в гал. права (PhD),
старший викладач кафедри військового права
Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
orcid.org/0009-0007-7942-5413

Іващенко С.М., доцент кафедри права
Національної безпеки та правової роботи
Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
orcid.org/0000-0001-6846-7422

Дубовик В.Є., заступник директора
Департамент контролю Харківської міської ради,
начальник штабу - перший заступник командира
Батальйон 127 окремої бригади територіальної оборони (2022-2023)
orcid.org/0009-0001-3827-9719

Гашенко С.В., старший викладач кафедри
загальновійськових дисциплін
Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
orcid.org/0009-0007-7942-5413

У статті здійснено комплексний науково-правовий аналіз еволюції інституту гауптвахти в Україні як складової системи військової юстиції та механізму забезпечення військової дисципліни. Розкрито історичні етапи становлення гауптвахти – від радянської моделі дисциплінарного арешту до сучасного правового інституту, функціонування якого ґрунтується на принципах верховенства права та судового контролю за обмеженням свободи військовослужбовців. Особливу увагу приділено трансформації нормативно-правового регулювання діяльності гауптвахт після рішення Конституційного Суду України від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004, яким визнано неконституційними положення щодо накладення дисциплінарного арешту без судового рішення. Визначено, що перехід до судової моделі арешту військовослужбовців став ключовим етапом у гуманізації військової юстиції.

Проаналізовано сучасний стан правового регулювання діяльності гауптвахт, зокрема положення Кримінального та Кримінально-виконавчого кодексів України, Статуту гарнізонної та вартової служби Збройних Сил України, а також наказу Міністерства оборони України № 394 від 03.11.2020. Визначено специфіку тримання різних категорій військовослужбовців – засуджених, заарештованих, затриманих та узятих під варту – із забезпеченням балансу між необхідністю дотримання військової дисципліни та гарантіями прав людини. У статті наголошено на проблемах, пов'язаних із матеріально-технічним забезпеченням гауптвахт, недостатністю кваліфікованого персоналу, неузгодженістю нормативно-правових актів та недосконалістю механізмів захисту прав військовослужбовців, які утримуються під вартою.

Зроблено висновок, що сучасний інститут гауптвахти в Україні потребує подальшого вдосконалення відповідно до європейських та національних стандартів поводження з особами, позбавленими волі. Обґрунтовано необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними нормами, розширення мережі гауптвахт, модернізації їх інфраструктури та запровадження ефективного незалежного контролю за дотриманням прав утримуваних військовослужбовців. Підкреслено, що реформування інституту гауптвахти має відбуватися у контексті загальної модернізації військової юстиції України та євроінтеграційного курсу держави.

Ключові слова: гауптвахта, військовослужбовці, військова дисципліна, арешт, дисциплінарна відповідальність, військова юстиція, права військовослужбовців, місця тримання, реформування військової юстиції.

The article provides a comprehensive legal analysis of the evolution of the hauptwache (guardhouse) institution in Ukraine as an element of the military justice system and a mechanism for ensuring military discipline. The study traces the historical development of the hauptwache—from the Soviet model of disciplinary arrest to the modern legal institution based on the principles of the rule of law and judicial control over

the restriction of servicemen's liberty. Special attention is devoted to the transformation of the legal framework governing guardhouses following the Decision of the Constitutional Court of Ukraine No. 7-рп/2004 of March 17, 2004, which declared unconstitutional the provisions allowing disciplinary arrest without a court decision. It is determined that the transition to a judicial model of arrest for servicemen became a key stage in the humanization of military justice.

The article examines the current state of legal regulation of *hauptwache* operations, including the provisions of the Criminal and Criminal Executive Codes of Ukraine, the Statute of Garrison and Guard Service of the Armed Forces of Ukraine, and the Order of the Ministry of Defense of Ukraine No. 394 of November 3, 2020. The specific features of holding different categories of servicemen—convicted, arrested, detained, and those taken into custody—are analyzed in the context of maintaining a balance between the need to uphold military discipline and ensuring human rights guarantees. The study highlights issues related to the material and technical support of guardhouses, lack of qualified personnel, inconsistencies within legal acts, and deficiencies in mechanisms for protecting the rights of detained servicemen.

The paper concludes that the modern institution of *hauptwache* in Ukraine requires further improvement in accordance with European and NATO standards for the treatment of persons deprived of liberty. It substantiates the need to harmonize national legislation with international norms, expand the network of guardhouses, modernize their infrastructure, and introduce effective independent oversight of the observance of servicemen's rights. The reform of the *hauptwache* institution should be considered within the broader context of the modernization of Ukraine's military justice system and the country's Euro-Atlantic integration efforts.

Key words: guardhouse, military personnel, military discipline, arrest, disciplinary responsibility, military justice, human rights, detention facilities, reform of military justice.

Історія розвитку Збройних Сил України нерозривно пов'язана з еволюцією системи підтримання військової дисципліни та відповідальності за її порушення. Особливе місце у цій системі займає інститут гауптвахти - специфічної установи військової юстиції, призначеної для тримання військовослужбовців, які вчинили правопорушення. Сучасний стан функціонування гауптвахт в Україні є результатом тривалого процесу трансформації, який відображає зміни не лише в організації військових формувань, але й у підходах до забезпечення балансу між військовою дисципліною та захистом прав військовослужбовців.

Актуальність дослідження еволюції інституту гауптвахти визначається низкою чинників. По-перше, в умовах тривалої збройної агресії проти України питання забезпечення військової дисципліни набуває особливого значення. По-друге, процеси євроінтеграції та реформування військової юстиції вимагають переосмислення традиційних підходів до функціонування гауптвахт з урахуванням європейських стандартів. По-третє, практика застосування чинного законодавства виявляє низку проблем, які потребують наукового осмислення та практичного вирішення.

Науковий аналіз еволюції інституту гауптвахти має важливе значення для розуміння його сучасного стану та визначення перспектив подальшого розвитку. Систематизація історичного досвіду функціонування гауптвахт в Україні, виявлення тенденцій їх трансформації, а також проблем правового регулювання та практичної діяльності є необхідною умовою для розробки рекомендацій щодо вдосконалення цього інституту відповідно до потреб сучасності.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі еволюції інституту гауптвахти в Україні від радянських часів до сучасності, виявленні тенденцій його трансформації, визначенні ключових проблем функціонування та розробці науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання та практичної діяльності гауптвахт в Україні.

Інститут гауптвахти має тривалу історію становлення та розвитку. Його формування на території України відбувалося в рамках військово-дисциплінарних систем тих держав, до складу яких входили українські землі. Найбільший вплив на формування сучасного інституту гауптвахти в Україні мала радянська система військової юстиції.

У радянський період гауптвахта функціонувала як місце відбування дисциплінарного арешту, що накладався на військовослужбовців без судового рішення, в адміністративному порядку, командирами (начальниками) відповідно до їх дисциплінарної влади. Правове регулювання діяльності гауптвахт здійснювалося Дисциплінарним статутом Збройних Сил СРСР та відповідними відомчими інструкціями.

Після проголошення незалежності України в 1991 році Україна успадкувала радянську модель функціонування гауптвахт, яка продовжувала діяти з незначними змінами.

Важливим етапом у розвитку інституту гауптвахти стало прийняття в 1999 році Закону України «Про затвердження Статуту гарнізонної та вартової служби Збройних Сил України», який встановив порядок тримання військовослужбовців на гауптвахті [3].

Суттєві зміни у правовому регулюванні діяльності гауптвахт відбулися після прийняття Конституційним Судом України рішення від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004, яким було визнано неконституційними положення щодо можливості застосування дисциплінарного арешту з утриманням на гауптвахті без судового рішення [9, с. 497]. Зазначене рішення базувалося на положеннях статті 29 Конституції України, згідно з якою обмеження права на свободу та особисту недоторканність можливе лише за рішенням суду.

Після цього рішення інститут гауптвахти зазнав кардинальних змін. У 2006 році було внесено зміни до Кримінального кодексу України та Кримінально-виконавчого кодексу України, якими запроваджено покарання у виді арешту для військовослужбовців, що призначається судом і відбувається на гауптвахті [1].

Наступні зміни відбулися з прийняттям у 2020 році наказу Міністерства оборони України № 394 «Про затвердження Порядку тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців» [4].

На сучасному етапі розвитку інституту гауптвахти в Україні важливим фактором впливу стали процеси євроінтеграції та реформування військової юстиції відповідно до стандартів НАТО, а також необхідність адаптації діяльності гауптвахт до умов воєнного стану.

Згідно з діючим законодавством України, гауптвахта є спеціальним місцем, де можуть тимчасово утримуватися окремі категорії військовослужбовців. Її функціональне призначення полягає в забезпеченні ізоляції осіб, які порушили дисципліну або є фігурантами кримінальних проваджень, з метою забезпечення правопорядку в Збройних Силах України та інших військових формуваннях.

У першу чергу на гауптвахті можуть утримуватися військовослужбовці, які були засуджені до покарання у виді арешту. Це стосується тих осіб, щодо яких уже винесено вирок суду, і які проходять короткотермінове відбування покарання саме у формі арешту.

Крім того, на гауптвахті можуть тимчасово утримуватися військовослужбовці, які були заарештовані в дисциплінарному порядку. Такі арешти застосовуються в межах військової дисциплінарної відповідальності, наприклад, за грубі порушення військової служби, наказів чи статуту.

Більш того, на гауптвахті можуть перебувати військовослужбовці, затримані за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. У таких випадках вони тримаються на гауптвахті до з'ясування обставин справи та проведення необхідних слідчих дій.

Окрема категорія – це військовослужбовці, взяті під варту за рішенням суду. Їхнє перебування на гауптвахті

є тимчасовим – до моменту переведення до слідчого ізолятора або до винесення остаточного вироку.

Також гауптвахта може використовуватись для утримання військовослужбовців, які вже засуджені до позбавлення волі. У цьому разі вони перебувають там тимчасово – до моменту їх етапування до відповідного виправного закладу для подальшого відбування покарання.

Для кожної категорії військовослужбовців встановлено особливий режим тримання. Так, зокрема, військовослужбовці, засуджені до арешту, відбувають покарання в умовах ізоляції, без зарахування часу відбування арешту до строку військової служби. Під час відбування арешту засуджений військовослужбовець не може бути представлений до присвоєння чергового військового звання, призначений на вищу посаду, переведений на нове місце служби, звільнений з військової служби, крім випадків визнання його непридатним до військової служби за станом здоров'я [1].

В своїй праці Коваленко В.В. звертає увагу на те, що відповідно до статті 55 Кримінально-виконавчого кодексу України, на засуджених військовослужбовців, які відбувають покарання у виді арешту, поширюються обмеження, встановлені законодавством для осіб, які відбувають покарання у виді арешту. При цьому реалізація даного положення ускладнюється тим, що засуджені військовослужбовці продовжують залишатися суб'єктами військових правовідносин [6, с. 477].

Важливим аспектом нормативно-правового регулювання діяльності гауптвахт є забезпечення прав та законних інтересів утримуваних військовослужбовців. Порядок тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців детально регламентує процедури прийому, розміщення, медичного обслуговування, матеріально-побутового забезпечення, а також порядок реалізації прав та обов'язків утримуваних військовослужбовців [4].

Наразі, сучасне нормативно-правове регулювання діяльності гауптвахт в Україні характеризується значним рівнем деталізації та спрямованістю на забезпечення балансу між необхідністю підтримання військової дисципліни та дотриманням прав військовослужбовців. Водночас, аналіз діючого законодавства та практики його застосування свідчить про наявність певних прогалин та суперечностей, які потребують вирішення.

Арешт як вид кримінального покарання для військовослужбовців має специфічні особливості, зумовлені статусом військовослужбовця та особливостями проходження військової служби. Згідно зі статтею 58 Кримінального кодексу України, арешт полягає в триманні засудженого в умовах ізоляції і встановлюється на строк від одного до шести місяців. Військовослужбовці відбувають арешт на гауптвахті [1].

Особливості виконання покарання у виді арешту щодо військовослужбовців визначаються Кримінально-виконавчим кодексом України та спеціальними нормативно-правовими актами. Згідно із вказаним Кодексом, режим відбування арешту військовослужбовцями має певні особливості порівняно з відбуванням арешту іншими категоріями засуджених [1].

Специфікою відбування арешту військовослужбовцями є те, що вони продовжують зберігати статус військовослужбовця, однак зазнають суттєвих обмежень у правах та можливостях. Так, під час відбування арешту засуджений військовослужбовець не може бути представлений до присвоєння чергового військового звання, призначений на вищу посаду, переведений на нове місце служби, звільнений з військової служби, крім випадків визнання його непридатним до військової служби за станом здоров'я [6, с. 478].

Порядок тримання засуджених військовослужбовців на гауптвахті детально регламентується наказом Міністерства

оборони України від 03.11.2020 №394, яким затверджено Порядок тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців. Відповідно до цього документу, засуджені військовослужбовці розміщуються в окремих приміщеннях гауптвахти, окремо від інших категорій утримуваних. Для них встановлюється особливий розпорядок дня, який передбачає обов'язкове залучення до військового навчання та праці [4].

Важливим аспектом відбування арешту військовослужбовцями є забезпечення їх прав та законних інтересів. Згідно з діючим законодавством, засуджені військовослужбовці мають право на побачення з близькими родичами, отримання посилок та передач, листування, медичне обслуговування, восьмигодинний сон тощо. Водночас, вони зазнають обмежень у пересуванні, спілкуванні, використанні особистих речей [4].

У своїй праці Сагайдак В.О. підкреслює, що важливою особливістю відбування арешту військовослужбовцями є поєднання елементів кримінальної відповідальності та військової дисципліни. Він зазначає, що арешт для військовослужбовців має не лише каральну, але й виховну функцію, спрямовану на формування дисциплінованості та відповідальності [9, с. 498].

Однією з проблем виконання покарання у виді арешту щодо військовослужбовців є недостатнє матеріально-технічне забезпечення гауптвахт. Так, Мицько О.І. звертає увагу на те, що більшість гауптвахт в Україні розташовані в застарілих приміщеннях, які не відповідають сучасним вимогам щодо тримання засуджених. Крім того, існує проблема нестачі кваліфікованого персоналу для роботи на гауптвахтах [7, с. 317].

Ще однією проблемою є недосконалість механізму реалізації прав засуджених військовослужбовців. Незважаючи на детальну регламентацію прав та обов'язків засуджених військовослужбовців, у практичній діяльності гауптвахт виникають труднощі з забезпеченням права на правову допомогу, медичне обслуговування, підтримання соціальних зв'язків тощо [11, с. 4].

Особливої актуальності проблема забезпечення прав засуджених військовослужбовців набуває в умовах воєнного стану. Загороднюк С.О. та Слатвінська В.М. зазначають, що в умовах воєнного стану функціонування гауптвахт супроводжується додатковими складнощами, пов'язаними з евакуацією, забезпеченням безпеки, ресурсним забезпеченням тощо [11, с. 5].

Аналіз судової практики свідчить про те, що суди при призначенні покарання у виді арешту військовослужбовцям враховують специфіку цього виду покарання та особливості його відбування на гауптвахті. Показовим є рішення Соснівського районного суду м. Черкаси у справі № 712/5920/22, де суд, призначаючи покарання у виді арешту, взяв до уваги умови тримання на гауптвахті та їх вплив на особу засудженого [10].

Загалом, аналіз особливостей виконання покарання у виді арешту щодо військовослужбовців свідчить про наявність певних проблем, які потребують вирішення шляхом вдосконалення правового регулювання та практики діяльності гауптвахт.

Процес реформування військової юстиції в Україні, який активізувався після початку збройної агресії російської федерації проти України у 2014 році, суттєво вплинув на функціонування інституту гауптвахти. Водночас, цей процес виявив низку проблем, які потребують вирішення для забезпечення ефективного функціонування гауптвахт відповідно до сучасних вимог.

Однією з ключових проблем є недостатня кількість гауптвахт та їх нерівномірне розташування по території України. Так, Моїсєєв М.С. звертає увагу на те, що кількість гауптвахт не відповідає потребам Збройних Сил України та інших військових формувань, особливо в умовах воєнного стану. Це призводить до перевантаження

існуючих гауптвахт та складнощів з транспортуванням військовослужбовців до місць відбування покарання [8, с. 118].

Іншою проблемою є недостатнє матеріально-технічне забезпечення гауптвахт. Більшість гауптвахт розташовані в застарілих будівлях, які не відповідають сучасним вимогам щодо тримання військовослужбовців. Крім того, існує проблема недостатнього забезпечення гауптвахт необхідним обладнанням, меблями, засобами гігієни, медикаментами тощо [7, с. 317].

Також існує проблема нестачі кваліфікованого персоналу для роботи на гауптвахтах. Специфіка діяльності персоналу гауптвахт вимагає спеціальної підготовки, знань військового законодавства, психології, медицини тощо. Водночас, система підготовки персоналу для гауптвахт в Україні недостатньо розвинена [11, с. 4].

Не менш важливою проблемою є також недосконалість механізму забезпечення прав військовослужбовців, які утримуються на гауптвахті. Незважаючи на детальну регламентацію прав та обов'язків утримуваних військовослужбовців, на практиці виникають труднощі з реалізацією права на правову допомогу, медичне обслуговування, підтримання соціальних зв'язків тощо. Особливо гостро ця проблема постає щодо військовослужбовців, які утримуються на гауптвахті в дисциплінарному порядку [9, с. 498].

Зокрема, Кондратенко Н.В., Остапчук Л.Г. та Сікун А.М. звертають увагу на проблему недостатньої узгодженості нормативно-правових актів, які регулюють діяльність гауптвахт. Зокрема, існують певні розбіжності між положеннями Кримінально-виконавчого кодексу України, Статуту гарнізонної та вартової служби Збройних Сил України та відомчих нормативно-правових актів [5, с. 65].

Суттєвою проблемою є також відсутність ефективного механізму контролю за дотриманням прав військовослужбовців, які утримуються на гауптвахті. Зокрема, недостатньо розвинена система незалежного моніторингу умов тримання, розгляду скарг утримуваних військовослужбовців, реагування на порушення їхніх прав [6, с. 478].

В умовах воєнного стану особливої актуальності набуває проблема забезпечення безпеки гауптвахт та утримуваних на них військовослужбовців. Необхідність евакуації гауптвахт із зони бойових дій, забезпечення їх функціонування в умовах обмеженого ресурсного забезпечення, загрози обстрілів тощо створюють додаткові складнощі для ефективного функціонування інституту гауптвахти [10].

Однією з ключових проблем є також недостатня адаптація інституту гауптвахти до стандартів НАТО та європейських норм у сфері поводження з особами, позбавленими волі. У контексті євроінтеграційних процесів та реформування військової юстиції важливим завданням є гармонізація правового регулювання діяльності гауптвахт із міжнародними стандартами [8, с. 119].

Проведений аналіз проблем функціонування гауптвахт в умовах реформування військової юстиції свідчить про необхідність комплексного підходу до їх вирішення, який враховував би як специфіку військової служби, так і необхідність забезпечення прав військовослужбовців відповідно до конституційних принципів та міжнародних стандартів.

Проведене дослідження еволюції інституту гауптвахти в Україні дає змогу сформулювати низку узагальнених висновків, які дозволяють глибше зрозуміти трансформацію цього правового явища в історичному та сучасному контексті.

Перш за все, слід відзначити, що інститут гауптвахти в Україні пройшов тривалий шлях свого розвитку. Починаючи з радянської моделі, яка характеризувалася суворим адміністративним підходом до застосування дисциплінарного арешту, він поступово трансформувався у більш цивілізовану систему, засновану на принципах верхов

венства права. Сьогодні гауптвахта функціонує в рамках моделі, де центральне місце посідає судовий контроль за обмеженням особистої свободи військовослужбовців. Такий підхід також передбачає дотримання основоположних прав людини, що є важливим елементом реформування військової юстиції в Україні.

Сучасний стан нормативно-правового регулювання діяльності гауптвахт свідчить про значний рівень деталізації законодавчих норм. Це дозволяє створити належні умови для поєднання двох ключових аспектів: підтримання дисципліни у Збройних Силах України та забезпечення правового захисту військовослужбовців. Проте, аналіз діючого законодавства також виявляє низку прогалин і суперечностей, які ускладнюють ефективне функціонування інституту гауптвахти. Ці недоліки потребують належного нормативного врегулювання.

Особливість покарання у виді арешту для військовослужбовців полягає у поєднанні ознак кримінальної відповідальності з елементами військової дисципліни. Арешт виконує не лише каральну функцію, а й має важливе виховне значення. Його застосування спрямоване на формування у військовослужбовців високого рівня дисциплінованості, відповідальності за свої дії, а також поваги до норм військової служби.

Однак функціонування гауптвахт в умовах активного реформування військової юстиції, а також у період воєнного стану, супроводжується рядом суттєвих проблем. Насамперед, спостерігається недостатня кількість гауптвахт на території України, що ускладнює ефективне виконання покарань. Крім того, існує проблема їх нерівномірного розміщення, що створює додаткові логістичні труднощі. Також значна увага потребує матеріально-технічне забезпечення установ, яке здебільшого є застарілим і не відповідає сучасним стандартам. Ще однією серйозною проблемою є нестача кваліфікованого персоналу, здатного ефективно забезпечувати функціонування гауптвахт та реалізацію прав утримуваних осіб.

Крім цього, існуючий механізм захисту прав військовослужбовців, які утримуються на гауптвахті, не є достатньо ефективним. Недостатньо розвинуті інструменти контролю за дотриманням їхніх прав, що призводить до ризику порушення основоположних свобод. Також в Україні ще не повністю адаптовано інститут гауптвахти до стандартів НАТО та європейських норм у сфері поводження з особами, позбавленими волі.

З огляду на викладене, можна визначити основні перспективні напрями удосконалення інституту гауптвахти в Україні. Серед них слід виділити розширення мережі гауптвахт та їх рівномірне розташування з урахуванням потреб Збройних Сил України та інших військових формувань. Не менш важливим є оновлення матеріально-технічної бази цих установ, що дозволить забезпечити належні умови утримання військовослужбовців. Окрім того, необхідно посилити підготовку персоналу, що працює в гауптвахтах, адже саме від їхньої кваліфікації залежить ефективність реалізації державної політики у сфері військової дисципліни.

Подальші зусилля мають бути зосереджені на вдосконаленні механізмів захисту прав військовослужбовців, які перебувають під арештом, а також на запровадженні ефективного контролю за дотриманням цих прав. Зрештою, важливим завданням залишається адаптація інституту гауптвахти до вимог та стандартів НАТО і Європейського Союзу, що дозволить гармонізувати вітчизняне законодавство з міжнародною правовою практикою.

У контексті подальших наукових досліджень перспективним є вивчення процесу імплементації європейських стандартів у діяльність гауптвахт. Особливу увагу варто приділити аналізу практичного досвіду країн НАТО, який може стати цінним джерелом для удосконалення української моделі гауптвахти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text> (дата звернення: 06.10.2025).
2. Додаток 12 до Статуту гарнізонної та вартової служби Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 550-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-14#Text> (дата звернення: 06.10.2025).
3. Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 550-XIV: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-14#Text> (дата звернення: 06.10.2025).
4. Про затвердження Порядку тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців : Наказ М-ва оборони України від 03.11.2020 №. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0038-21#Text> (дата звернення: 06.10.2025).
5. Кондратенко Н. В., Остапчук Л. Г., Сікун А. М. Кримінально-правова характеристика військових злочинів : дипломна робота магістра. Чернівці, 2021. 80 с.
6. Коваленко В. В. Аналітично-порівняльне правознавство : підручник. Ужгород: Університетська книга, 2022. 479 с.
7. Мицька О. І. Проблемні питання застосування і виконання покарання у виді арешту: матеріали II міжнарод. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 4 лист. 2022 р. Чернівці: ПАУ, 2022. С.316-321.
8. Моїсєєв М. С. Військові адміністративні правопорушення: поняття та характерні ознаки. *Наукові записки*. 2024. № 16. С. 119-125.
9. Сагайдак В. О. Особливості виконання покарання щодо військовослужбовців, засуджених до арешту: матеріали VI міжнарод. наук.-практ. конф., м. Суми, 19-20 травня 2022 р. Суми: ПАУ, 2022. С.495-501.
10. Рішення Соснівського районного суду м. Черкаси від 16.08.2022 р., справа №712/5920/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105742543> (дата звернення: 06.10.2025).
11. Загороднюк С. О., Слатвінська В. М. Ефективність виконання покарання у виді арешту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 870-878.

Дата першого надходження рукопису до видання: 14.10.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 14.11.2025
Дата публікації: 28.11.2025